GESÄLLPROVBESTÄMMELSER FÖR SLÖJDARYRKET - TRÄ

Provbestämmelserna framtagna av branschen 2014 och fastställda av Sveriges Hantverksråd 2014-09-24 (reviderade 2015-03-18)

ANSVARIG BRANSCH/YRKESORGANISATION:
SVENSKA HEMSLJDSFÖRENINGARNARNAS RIKSFÖRBUND/SHR

FÖRKUNSKAPSKRAV
Gesällprov kan avläggas efter minst 2500 timmar, motsvarande 3 år, dokumenterad utbildnings-och/eller arbetstid i yrket eller motsvarande av branschen validerade kunskaper.

GESÄLLPROV ALLMÄNNA ANVISNINGAR
Gesällprovet är ett yrkesprov som skall vara av sådan art att det efter genomförd granskning visar att den prövande är väl insatt i yrket och har de kunskaper, kompetenser och färdig-heter och som krävs för att kunna utföra de i yrket förekommande arbetsuppgifterna.

PROVANVISNINGAR
Provet består av ett praktiskt prov och genomförs enligt beskrivning i bilaga 1

GRANSKNING AV PROVET
Neutrala granskare utses av bransch/yrkesorganisation och granskar gesällprovet i nära anslutning till att provet är genomfört.

KOSTNAD
Branschkostnaderna för gesällprovet är 1 000 kr och betalas till SHR. Betalningen ska vara gjord innan den 1 februari eller 1 oktober för att ansökan ska behandlas. Betalning sker till Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund, SHR BG 5794-7806

Kostnaden för gesällbrev är 700: - + moms (875: - inkl. moms) och betalas till Gesäll och Mästarbrevskansliet. Med brevet följer ett ID-kort med information om Gesällbrev översatt till fem språk.

ANSÖKAN
Anmälan om att avlägga provet görs till branschen senast 1 februari respektive 1 oktober. Kontaktinformation finns här nedan. **Efter godkänt prov görs en ansökan om gesällbrev** hos Gesäll- & Mästarbrevskansliet. Ansökan samt generell information finns på vår hemsida: www.hantverksrad.se
Utdelning av gesällbrev sker via den lokala hantverks- och/eller företagarföreningen och sker vanligtvis en gång per år.

KONTAKTUPPGIFTER

Branschorganisation:

SHR, Svenska Hemslöjdsföreningarnas riksförbund www.hemslojden.org
Åsögatan 122, 116 24 Stockholm Tel. 08-545 494 50
Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund, SHR BG 5794-7806

Gesäll- och mästarbrevskansliet:

Sveriges Hantverksråd
Gesäll- och mästarbrevskansliet
Box 147
793 23 Leksand

Tfn. 0247-369 55
Fax 0247-151 70
www.hantverksrad.se
info@hantverksrad.se

Har du frågor och funderingar kring prov eller gesällbrev - tveka inte att kontakta oss!

EN KUNNIG HANTVERKARE ÄR EN STOLT HANTVERKARE!

PROVANVISNINGAR GESÄLLPROV Bilaga I
SLÖJDARYRKET – TRÄ

beslutade 2014-05-15 (reviderade 2015-03-18)

Allmänna anvisningar
Gesällprovet ska utföras under de närmast följande sex månaderna efter det att anmälan av provet lämnats in för godkännande av branschens granskningsnämnd.

Provet ska vara av sådan art att det efter genomförd granskning av branschen kan fastställas att den sökande är väl insatt i yrket och har uppnått de krav för att erhålla gesällbrev som är angivna i provbestämmelserna fastställda av Sveriges Hantverksråd.

Gesällprovet ska utföras självständigt utan någon handledning d.v.s. lärare, mästare eller annan får inte kommentera, ge råd eller anvisningar under arbetets gång.

En objektbeskrivning (arbetsbeskrivning, planering, ritningar, skisser och/eller bilder/fotografier etc.) ska inlämnas till branschorganisationens granskningsnämnd för godkännande innan arbetet med gesällprovet påbörjas.

Yrkesprovet kan utföras som specialarbete inom eller i anslutning till utbildning.
eller som ett enskilt arbete på annan plats.

Följande anvisningar skall följas

- Provets tidsåtgång ska vara minst 160 tim. Provet består av tre olika delprov där varje delprov ska omfatta minst 25 timmar, vilket innebär att man kan lägga 110 timmar på ett delprov.
- Den sökande väljer själv hur tiden fördelas mellan de olika delproven och föreslår tidsåtgång. Granskningsnämnden bedömer rimligheten i förhållande till arbetsmängd och svårighetsgrad. Materialanskaffning räknas inte med i provtiden.
- Provet ska bestå av minst ett slöjdföremål/objekt från varje delprov. Man kan tillverka flera olika föremål eller kollektioner och serier.
- I anmälan ska beskrivas vilka föremål/objekt gesällen avser tillverka i respektive delprov, samt antalet timmar per prov.
- Den sökande ska vara väl förtrogen med de tekniker och produkter som provet avser. Provet kan utföras efter egen formgivning eller efter äldre förlaga där inte någon upphovsrätt finns.
- Provet ska visa prov på hög yrkesskicklighet, där färg, form, teknik, material och funktion är anpassade till det tillverkade föremålet/objektet.
- Om sökande saknar formell utbildning ska denne redovisa motsvarande kunskaper. Intyg fordras från person, sakkunnig inom ämnesområdet, exempelvis arbetsgivare, hemslöjdskonsulent eller motsvarande.
- Vid avslag av anmälan lämnar granskningsnämnden en skriftlig motivering till den sökande. Ansökningsavgiften till SHR återbetalas inte om anmälan avslås. Granskningsnämndens beslut går inte att överklaga.

- Loggbok för det delprov man väljer att lägga mest tid på ska bifogas. Tidkort för varje vecka ska fyllas i och bifogas.

Kunskapsområden som bedöms och beaktas i gesällprovet

Råmaterial
Kunskap om insamling av material, lagring, hantering, och bearbetning av färskt och torrt trä.

Föremålstillverkning
Kunskap om och tillverkning av traditionella eller nyskapade föremål. Föremålen ska ha ett bra helhetsintryck där materialval och form stämmer överens med dess användningsområde.

Dekor och ytbehandling
Kunskap om mönstertekniker (ex skuret, ristad, bränd), komposition och ytbehandling.

Verktygs- och maskinlära
Kunskap om verktygens och maskinernas användning samt kännedom om dess skyddsföreskrifter.

<u>Delprov 1 – Slöjdföremål/objekt i färskt material med handverktyg</u>.
Syftet med delprov 1 är att den sökande ska visa prov på yrkesskicklighet och stor kunskap om arbete i färskt trä med skärande eggverktyg. Här ingår för den sökande att kunna, bedöma och hantera material, verktyg och tekniker.

Provets förutsättningar och ingående moment

- Föremål/objekt tillverkas i ett stycke i färskt trä.
- Framtagning av ämnen med hjälp av spräckning och/eller handsågning.
- Anskaffning av material får göras med handsåg eller motorsåg.
  Ur säkerhets synpunkt får vid behov hjälp tas vid fällning av träd, samt vid framforsling av virke. Den sökande väljer själv ut trädet. Det ska dokumenteras i text och bild för att kunna redovisas för kontrollant.
- Grovbearbetning och renskärning före, samt efter torkning.
- Minst ett föremål måste ha synlig skuren yta.
- Bemästring av torkprocessen.

Följande handverktyg får användas

- Handsåg
- Spräckjärn/kilar
- Skärande eggverktyg såsom; yxa, kniv, bandkniv, handhyvel, bildhuggarjärn, stämjärn, skave m.fl.

Exempel på föremål i detta moment är

- Skedar
- Tråg
- Handtag
- Knoppar/vred
- Figurer
- Husgeråd

<u>Delprov 2 - Sammansatt slöjdföremål/objekt med handverktyg</u>
Syftet med delprov 2 är att den sökande ska visa prov på yrkesskicklighet och stor kunskap om tillverkning av föremål och sammansättningar i färskt och/eller torrt trä. Här ingår för den sökande att kunna bedöma och hantera material, verktyg och tekniker.

Provets förutsättningar och ingående moment

- Föremål/objekt tillverkas i delar, sammanfogade med traditionella tekniker.
- Framtagning av ämnen med hjälp av spräckning och/eller handsågning.
- Anskaffning av material får göras med handsåg eller motorsåg. Ur säkerhets synpunkt får vid behov hjälp tas vid fällning av träd, samt vid framforsling av virke. Den sökande väljer själv ut trädet. Det ska dokumenteras i text och bild för att kunna redovisas för kontrollant.
- Färskt eller torkat trä från inhemska träslag.
- Detta moment kan utöver ett färdigt föremål med sammansättningar även bestå av prover på olika sammansättningar.
- Sammanlagt ska minst 3 sammansättningstekniker ingå i delprov 2.
- Exempel på sammansättningar som kan ingå; tappning, slitsning, gradning, sinkning, gering, kilning.

Följande handverktyg får användas

- Handsåg
- Spräckjärn/kilar
- Skärande eggverktyg såsom; yxa, kniv, bandkniv, handhyvel, bildhuggarjärn, stämjärn, skave m.fl.

Exempel på föremål i detta moment är

- Möbler
- Laggkärl
- Pinnlister
- Näverburkar
- Svep/spånaskar
- Krympburkar

<u>Delprov 3 - Sammansatt slöjdföremål/objekt handgjort och hjälpmaskiner</u>
Syftet med delprov 3 är att den sökande ska visa prov på kunskap om tillverkning av föremål med snickerimaskiner. Särskild vikt läggs vid effektivitet, rationell tillverkning, och maskinhantering, samt att den sökande bedömer och hanterar material, handverktyg och tekniker.

Provets förutsättningar och ingående moment

- Både handverktyg och maskiner ska användas.
- Föremålet/objektet ska kunna beskrivas med skisser och/eller ritning.
- Andra material än trä får förekomma för funktion eller dekoration.
- Färskt eller torkat trä från inhemska träslag ska användas.
- Redovisning av vilka maskiner som används ska göras.

Exempel på föremål/objekt i detta moment är

- Möbler
- Redskap
- Verktyg
- Laggkärl
- Annat eget uttänkt föremål

GRANSKNING/SLUTBEDÖMNING

Granskare
Gesällprovet granskas av SHR:s granskningsnämnd eller av nämnden utsedda granskare, dessa skall uppgå till minst 2 st. Granskningen genomförs i nära anslutning till att gesällprovet slutförts. Om så krävs kan granskningsnämnden utse en adjungerad medgranskare med specialkunskap inom området.

Kontrollanter
Kontrollant (ej granskare) utsedda av SHRs granskningsnämnd ska intyga att provet är egenhändigt utfört i enlighet med de fastställda provbestämmelserna, följa arbetet och närvara då arbetet påbörjas och då väsentliga moment utförs. Då provet genomförs på skola eller annan utbildningsinstutiton fungerar mästare/lärare/ handledare som kontrollant. Kontrollant ska även signera tidkort med rätt att korrigera tiden efter genomgång med den studerande/lärlingen. I de fall provet utförs i egen verkstad ska extern kontrollant utses.

Granskningsprotokoll
Efter genomförd granskning skickar SHR:s granskningsnämnd in ett undertecknat granskningsprotokoll samt särskild blankett för ansökan/anmälan, båda i original till Gesäll och mästarbrevskansliet.

Poängberäkning
I granskningsprotokollet har varje delprov ett antal huvudmoment som är uppdelade i granskningspunkter. Varje granskare poängsätter varje granskad punkt med minst 1 poäng och max 5 poäng, i steg om 1 poäng. För godkänt gesällprov krävs en medelpoäng av minst 3 i samtliga huvudmoment.

Liten belöningsmedalj (liten silver) delas ut vid slutpoäng 4,5 och stor belöningsmedalj (stor silver) delas ut när samtliga moment har 5 poäng. Då stor belöningsmedalj tilldelas ska granskarna bifoga en skriftlig motivering till poängen.

Tidsåtgång
Full poäng = 5,0 om tidsplanen har följts.

Bedömningskriterier
Delprov 1 granskas med avseende på:
Helhetsintryck
Materialval
Finish
Funktion
Torkprocess
Teknik
Tidsåtgång
Ytbehandling

Delprov 2 granskas med avseende på:
Helhetsintryck
Materialval
Finish
Funktion
Torkprocess
Teknik
Tidsåtgång
Ytbehandling

Delprov 3 granskas med avseende på:
Helhetsintryck
Materialval
Finish
Funktion
Torkprocess
Teknik
Tidsåtgång
Arbetsprocess
Ytbehandling

Ej godkänt prov
Om gesällprovet underkänns kan man ansöka om att avlägga ett nytt prov.

Kostnader
Kostnader i samband med förberedelser inför provet, provets genomförande, materialkostnader, branschavgifter (t ex ersättning till kontrollanter, granskning) m m står den sökande själv för om ingen annan överenskommelse träffats. Kontakta alltid branschen (SHR) om detta.